

Tien jaar post-academisch onderwijs (PAO)

Op donderdag 7 oktober jl. werd in de aula van de Landbouwhogeschool het tweede lustrum herdacht van de Stichting Post-Academisch Onderwijs. De lustrumbijeenkomst was niet alleen bedoeld om de verjaardag van de Stichting te vieren, maar ook om afscheid te nemen van dr. ir. L. J. J. van der Kloes, die aan de wieg van de Stichting had gestaan en al die tien jaren de Stichting PAO als directeur had gediend. Tevens kon men kennis maken met zijn opvolger dr. ir. J. H. de Ru.

Het PAO-werk in vogelvlucht

De stichting PAO werd weliswaar in 1972 opgericht, maar voor die tijd werd al de nascholing ter hand genomen. Tussen 1950 en 1972 werden in Wageningen al een 40-tal zogenaamde A- en B-cursussen gehouden onder leiding van dr. ir. G. Veenstra, oud-inspecteur van het Landbouwonderwijs.

Het Wageningse PAO beoogt niet alleen de voortgezette scholing van afgestudeerden van de LH te stimuleren, het streeft er ook naar – al geruime tijd – de nascholing van het hoger agrarisch onderwijs te bevorderen. Anderen van vergelijkbaar niveau, werkzaam in de agrarische sector, kunnen eveneens aan het PAO in Wageningen deelnemen.

Kenmerkend voor dit PAO is de sterke praktische gerichtheid. Al vanouds worden onder de scepter van het Ministerie van Landbouw en Visserij in de 'gouden driehoek' van landbouwonderwijs, landbouwkundig onderzoek en landbouwvoorlichting, nauwe relaties tussen theorie en praktijk gekweekt. Voor een snelle uitwisseling van nieuwe kennis en ervaring vormt het PAO een belangrijk intermediair. Vele cursisten zijn immers uit één van de genoemde sectoren afkomstig, maar een zelfde brugfunctie wordt ten opzichte van

Na tien jaar post-academisch onderwijs stapte dr. ir. L. J. J. van der Kloes op. Hij werd als directeur van de Stichting opgevolgd door dr. ir. J. H. de Ru. Foto links de heer dr. ir. L. J. J. van der Kloes en rechts de heer dr. ir. J. H. de Ru

andere landbouwkundige diensten en instanties en agrarische bedrijven, handel en industrie vervuld: de meeste cursussen komen rechtstreeks voort uit wensen van de beroepspraktijk.

In 10 jaar Wagenings PAO werden meer dan 100 cursussen georganiseerd. In 1972 werden nog slechts 3 cursussen opgezet, in 1981 waren het er 20 (met ruim 600 cursisten), waaronder twee internationale. In totaal namen ruim 3700 cursisten deel aan de PAO-cursussen, die door meer dan 800 docenten werden verzorgd. Ongeveer 35% van de docenten was afkomstig van de LH, bijna 20% van de instituten van landbouwkundig onderzoek, de overigen kwamen van elders, binnen en buiten de landbouw. Ruim 70% van de cursisten had een academische opleiding genoten, circa 20% was afgestudeerd aan het HBO.

De Stichting PAO-LH werd op 17 juli 1972 opgericht door de Landbouwhogeschool, het Koninklijk Genoot-

schap voor Landbouwwetenschap (KGvL) en het Nederlands Instituut van Landbouwkundig Ingenieurs (NILI). Momenteel is ook het agrarische HBO in het Stichtingsbestuur vertegenwoordigd (via beroepsvereniging en vereniging van onderwijsinstellingen). In 1975 werd in de wet op het wetenschappelijk onderwijs bepaald dat de universiteiten en hogescholen mede tot taak hebben – zoveel mogelijk in samenwerking met derden – het post-academische onderwijs te verzorgen.

Voor de toekomst wordt om verschillende redenen een belangrijke toename in de omvang van het PAO verwacht. Voor Wageningen wordt over enkele jaren op een 1000-tal cursisten per jaar gerekend. Een onzekere factor in deze ontwikkeling vormt de – wettelijk voorgeschreven – invoering van het profijtbeginsel dat voor het PAO zal gelden. Een toenemend deel van de werkelijke cursuskosten zal in de komende jaren aan de deelnemers of hun werkgevers in rekening moeten worden gebracht.

Het PAO als derde fase van het Hoger Onderwijs

Ter gelegenheid van de lustrumviering voerde dr. ir. P. K. Schenk, directeur van het landbouwonderwijs, het woord. Hij zei met vreugde te kunnen vaststellen dat 'Wageningen' met deze initiatieven bepaald niet achterop loopt, integendeel, onder leiding van de directeur dr. ir. Van der Kloes, is in 10 jaar een programma gerealiseerd dat bewezen heeft in een behoefte te voorzien: meer dan 3700 deelnemers aan ruim 100 cursussen, met bijdragen van zo'n 800 docenten. Van der Kloes kan bij zijn afscheid terugzien op welbestede jaren!

Snelle vermeerdering van kennen en kunnen leidt tegelijkertijd tot snelle veroudering daarvan: de schoolse kennis veroudert snel. De spectaculaire groei van communicatiemogelijkheden versterkt in ongekende mate het oude, maar soms wel eens over het hoofd geziene verschijnsel, dat de mens ook buiten de school veel leert. De school is vaak overschat in zijn onderwijsmogelijkheden en het leven als leerinstituut onderschat. Kennisoverdracht is een diepte-investering van strategisch belang voor een bedrijf of sector. Een visie die al meer dan een eeuw het beleid van het Ministerie van Landbouw en Visserij in belangrijke mate heeft bepaald. In bijna geen enkele sector bloeit het cursusonderwijs zo sterk als in de landbouw.

Na de afronding van een hogere opleiding zal het Post Hoger Onderwijs als 'wederkerend' onderwijs ons vergezellen tot de studiezijn ons gaat ontbreken. Post Hoger Onderwijs kan daarom met recht *de derde fase van het Hoger Onderwijs* worden genoemd.

Zowel in de wet WO, als in de wet

HBO als in de Kaderwet HO is post-academisch of post hoger onderwijs een wettelijk opgedragen verplichting voor instellingen van Hoger Onderwijs. Het Post-Academisch Onderwijs aan de LH zal zich nog verder moeten ontwikkelen tot Post-Hoger Onderwijs. In de afgelopen jaren kwam 20% van de deelnemers uit de groep van HBO-opgeleiden. Dat zal nog groeien. De vertegenwoordiging van de Nederlandse Ingenieursvereniging (NIRIA) en het Centraal Hoger Agrarisch Onderwijs Orgaan (CHAOO) in het bestuur van de Stichting PAO is uit dit oogpunt een goede en noodzakelijke voorziening. Wellicht kunnen de scholen voor Hoger Agrarisch Onderwijs in de toekomst nog meer bij de uitvoering van PAO of PHO worden betrokken.

Het PAO vormt een wezenlijke, wettelijk vastgelegde taak van de instellingen van WO (en in de toekomst ook van het HBO). Bijdragen daaraan van medewerkers van de LH vormen niet een bewijs van goede wil van de betrokken docenten, maar getuigen van het inzicht dat men het belang van PAO inziet en zijn taak verstaat.

Meer dan in het initiële onderwijs is het PAO de plaats waar onderwijs en praktijk onderling bij elkaar worden gebracht: niet de verhouding meester-leerling domineert, doch toelichting en gesprek tussen beroepsgenoten. Voor de docent is deze confrontatie met de praktische ervaring van grote betekenis: het belang daarvan werkt ook door in de initiële opleiding. Zoals Reitsma (AOC-Emmeloord) het onlangs uitdrukte in samenhang met het cursusonderwijs: 'De beste nascholing van leraren bestaat uit het volgen van en/of meewerken aan cursus- en vervolgonderwijs'. Voor de hoogleraar of wetenschappelijk medewerker is dat niet anders.

Het PAO aan de LH heeft recent ook internationale cursussen opgezet, open voor docenten zowel als deelnemers uit andere landen. Ik ben van mening, dat het oppakken van een eeuwenoude traditie van internationale uitwisseling van ideeën een lofelijk initiatief is. Het kan bijdragen aan het handhaven en uitbouwen van 'Wageningen' als internationaal agrarisch centrum.

Het aftasten van de behoefte aan PAO blijft een moeilijke zaak. De ervaring leert de zeer betrouwbare basis voor het programmabeleid. In dit verband wil ik met waardering noemen de activiteiten van de Stichting Maatschappelijke Plaats Wageningen (MPW) en de oprichting onlangs van haar tweelingzuster de Stichting Maatschappelijke Plaats van Agrarische Ingenieurs (MPAI). De informatie die uit onderzoeken over het maatschappelijk functioneren van LH- en HAS-ingenieurs wordt verkregen is van onschatbare waarde voor het grensgebied tussen onderwijs en maatschappij, waarop het PAO opereert.

Dat de Minister van Landbouw en Visserij in het bijzonder in het PAO is geïnteresseerd zal ieder duidelijk zijn, die ziet dat circa 60% van de deelnemers direct dan wel indirect werkzaam is onder zijn verantwoordelijkheid. De noodzaak de kosten van het PAO door te berekenen aan de deelnemers, brengt enige zorg met zich. Ik ben er echter van overtuigd, dat in goed onderling en intradepartementaal overleg hiervoor een oplossing kan worden gevonden.

Ik hoop van harte dat het PAO/PHO de komende decennia velen, op de weg door het leven, het noodzakelijk kompas mee zal geven. Aldus dr. Schenk.

Heterosis-cursus 'Toxicologie'

Heterosis, de vereniging van technisch personeel van land- en tuinbouwkundige instellingen te Wageningen, heeft deze winter de cursus 'Toxicologie' op het programma staan (de 32e Heterosis-cursus in succesie!). De organisatie van de cursus is in handen van de Vak-

groep Toxicologie van de Landbouwhogeschool. Het programma is eveneens door deze Vakgroep samengesteld.

De voordrachten worden gegeven op vrijdagmiddag van 15.30 - 17.30 uur, in een collegezaal van het gebouw 'Bio-

technion', De Dreijen 12, Wageningen. Ieder die zich voor de cursus interesseert kan er aan deelnemen.

Zoals gebruikelijk zal van elke voordracht schriftelijke informatie worden verstrekt. De kosten van de cursus bedragen voor niet-leden f 35. Voor f 7,50

extra krijgt men de cursusstof thuisgestuurd.

Het cursusgeld dient te worden voldaan door storting of overschrijving op postrekening 818686 van de Nutsspaarbank te Wageningen, ten gunste van nr. 9205.21.614.